



ที่ สธ ๐๙๐๖.๐๓/ ๑๑๙

กระทรวงสาธารณสุข

ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๑๑ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง รายงานกรณีที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ [เรื่อง สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตร กรณีการบริโภคโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9)]

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๒๕๗๔๖ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖  
สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ/ความเห็นในภาพรวมของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เรื่อง สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตรกรณีการบริโภค โฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มอบกระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลัก รับข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไปพิจารณาพร้อมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประเด็นเรื่อง สิทธิของมารดา ในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตรกรณีการบริโภค โฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) โดยให้สรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ/ความเห็นในภาพรวมของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง แล้วส่งให้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป นั้น

กระทรวงสาธารณสุข ขอส่งสรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ/ความเห็นในภาพรวม ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เรื่อง สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตร กรณีการ บริโภคโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาด้วย จะเป็นพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชลน่าน ศรีแก้ว)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

กรมอนามัย

โทร. ๐ ๒๕๙๐ ๔๓๐๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๙๐ ๔๓๓๙

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : Thaiwomen.redcheek@gmail.com

นางสาวกัญญา

ปลัดกอง

นางสาวปัทมา เริงไธยา  
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน  
27 / 02 / 67

สรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ/ความเห็นในภาพรวมของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง  
เรื่อง สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตร กรณีการบริโภคโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9)

ลำดับ ที่	หน่วยงานของรัฐที่ เกี่ยวข้อง	ความเห็นและข้อเสนอแนะ	สรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ/ความเห็นในภาพรวม
๓.	กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข	เสนอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องบูรณาการความร่วมมือการดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิของมารดาในช่วงก่อนและหลังการคลอดบุตร กรณีการบริโภคโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนส่งเสริมการสร้างเสริมสุขภาพ องค์การเภสัชกรรม และสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร บูรณาการทำงานร่วมกัน เพื่อให้หญิงวัยเจริญพันธุ์หรือหญิงตั้งครรภ์ได้รับรู้และเข้าถึงสิทธิการบริการสาธารณสุขในการได้รับวิตามิน โฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง เพื่อป้องกันปัญหาความพิการในทารกแรกเกิด ซึ่งเป็นไปตามสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่รัฐต้องจัดให้ <u>บริการด้านสาธารณสุขตามรัฐธรรมนูญ</u> ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐	<p>๑. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการภายใต้นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ว่าด้วยการส่งเสริมการเกิดและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานทุกภาคส่วนในการร่วมกันกำหนดแผนดำเนินการโครงการและกิจกรรมต่างๆ มีทั้งหมด ๔ ยุทธศาสตร์ โดยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสตรีวัยเจริญพันธุ์เข้าถึงโฟลิกเอซิด (วิตามิน B9) คือยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาระบบบริการสาธารณสุขและสร้างการเข้าถึงบริการอย่างเท่าเทียม</p> <p>๒. มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนงานระดับประเทศในการดูแลรักษาและป้องกันเด็กพิการแต่กำเนิด โดยมีอธิบดีกรมอนามัย เป็นประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการประกอบด้วยผู้แทนจากกรม สมาคม มูลนิธิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๖ หน่วยงาน มีรองอธิบดีกรมอนามัย และรองอธิบดีกรมการแพทย์ เป็นเลขานุการ เพื่อร่วมพิจารณาจัดทำนโยบายแผนยุทธศาสตร์และแผนงานระดับประเทศในการดูแลรักษาและป้องกันเด็กพิการแต่กำเนิด</p> <p>๓. อยู่ระหว่างการพิจารณา คำสั่งกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการควบคุมและป้องกันภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กและกรดโฟลิก ซึ่งผ่านการพิจารณาจากที่ประชุมคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนงานระดับประเทศในการดูแลรักษาและป้องกันเด็กพิการแต่กำเนิดแล้ว และอยู่ระหว่างนำเสนอต่อคณะกรรมการ MCH Board ต่อไป</p> <p>๔. มีการดำเนินงานเรื่องการป้องกันความพิการแต่กำเนิดผ่าน ๒ โครงการสำคัญ คือ โครงการป้องกันภาวะโลหิตจางในหญิงวัยเจริญพันธุ์และลดความพิการแต่กำเนิด (โครงการสาวไทยแก้มแดง) และโครงการวิวัฒนาการสร้างชาติ ซึ่งทั้ง ๒ โครงการให้ความสำคัญกับการป้องกันและควบคุมภาวะโลหิตจาง และป้องกันความพิการแต่</p>

ลำดับ ที่	หน่วยงานของรัฐที่ เกี่ยวข้อง	ความเห็นและข้อเสนอแนะ	สรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ/ความเห็นในภาพรวม
			<p>กำเนิดของทารก โดยการส่งเสริมโภชนศึกษา และการเสริมวิตามินธาตุเหล็ก ๖๐ มิลลิกรัม และกรดโฟลิก ๒.๘ มิลลิกรัม สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ให้แก่หญิงวัยเจริญพันธุ์ตาม ชุดสิทธิประโยชน์</p> <p>๕. ขยายผลโครงการสาวไทยแถมแดงในสถานประกอบการ โดยกรมอนามัยร่วมกับภาคี เครือข่ายขับเคลื่อนสู่ระดับพื้นที่ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มหญิงวัยเจริญพันธุ์ได้เป็นจำนวนมาก โดยปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ มีสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการสาวไทยแถมแดง ๑๑๕ แห่ง ครอบคลุมหญิงวัยเจริญพันธุ์ ๓๕,๙๗๓ คน</p> <p>๖. รณรงค์ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมความรู้และความตระหนักแก่หญิงวัยเจริญพันธุ์และ มารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังคลอดบุตรผ่านช่องทางต่างๆ ในเรื่องของประโยชน์ และการเข้าถึงชุดสิทธิประโยชน์ของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพและ ป้องกันโรคตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ของการ ได้รับบริการยาเม็ดเสริมธาตุเหล็ก และโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9)</p> <p>๗. เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนานโยบายและแผนการดำเนินงานการป้องกันความ พิการแต่กำเนิด</p>
๒.	สำนักงาน หลักประกัน สุขภาพแห่งชาติ		<p>๑. คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พัฒนาคู่มือภาพบริการสาธารณสุขภายใต้ ใต รายการหรือกิจกรรมบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค โดยมีรายการบริการเพื่อ ป้องกันภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กและลดความพิการแต่กำเนิด ภายใต้ชุดสิทธิ ใต ประโยชน์ด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดย มีรายละเอียดดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• หญิงตั้งครรภ์ ได้รับยาเสริมธาตุเหล็ก ๖๐ มิลลิกรัม กรดโฟลิก (วิตามิน B9) ๐.๘ มิลลิกรัม ไอโอดีน ๑๕๐ ไมโครกรัม ต่อวัน กินทุกวัน ตลอดการตั้งครรภ์</li> <li>• หญิงหลังคลอด ได้รับยาเสริมธาตุเหล็ก ๖๐ มิลลิกรัม กรดโฟลิก (วิตามิน B9) ๐.๘ มิลลิกรัม ไอโอดีน ๑๕๐ ไมโครกรัม ต่อวัน กินทุกวัน หลังคลอด ๖ เดือน</li> <li>• เด็กอายุ ๖ - ๑๒ ปี ได้รับยาเสริมธาตุเหล็ก ๖๐ มิลลิกรัม ต่อสัปดาห์</li> </ul>

ลำดับ ที่	หน่วยงานของรัฐที่ เกี่ยวข้อง	ความเห็นและข้อเสนอแนะ	สรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ/ความเห็นในภาพรวม
			<ul style="list-style-type: none"> <li>• วัยรุ่นหญิงที่เริ่มมีประจำเดือน (วัยเจริญพันธุ์) อายุ ๑๓ – ๒๕ ปี ได้รับธาตุเหล็ก ๖๐ มิลลิกรัม และกรดโฟลิก (วิตามิน B9) ๒.๘ มิลลิกรัม ต่อสัปดาห์</li> <li>• หญิงวัยเจริญพันธุ์ อายุ ๒๕ – ๔๕ ปี ได้รับธาตุเหล็ก ๖๐ มิลลิกรัม และกรดโฟลิก (วิตามิน B9) ๒.๘ มิลลิกรัม ต่อสัปดาห์</li> </ul> <p>๒. สปสช. ปรับการจ่ายค่าบริการสาธารณสุขให้แก่หน่วยบริการที่ให้บริการยาดังกล่าว เป็นการจ่ายตามรายการบริการ (Fee Schedule) กรณีบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค สำหรับบริการพื้นฐาน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• บริการฝากครรภ์ ๓๖๐ บาทต่อครั้ง (จ่ายแบบเหมาจ่ายแต่ละครั้ง ครอบคลุมค่ายา เสริมธาตุเหล็ก กรดโฟลิก และไอโอดีน)</li> <li>• บริการตรวจหลังคลอด ๑๓๕ บาทต่อครั้ง (จ่ายแบบเหมาจ่าย ครั้งละ ๓ เดือน จ่ายไม่เกิน ๒ ครั้งต่อการคลอด)</li> <li>• บริการยาเม็ดเสริมเสริมธาตุเหล็กและกรดโฟลิก ๘๐ บาทต่อครั้ง (จ่ายแบบเหมาจ่าย คนละ ๑ ครั้งต่อปี)</li> </ul> <p>โดยประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการดังกล่าว ณ หน่วยบริการสาธารณสุข ทั้งในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยบริการร่วม เช่น ร้านขายยา และคลินิกพยาบาล เป็นต้น</p>
๓.	กรมสนับสนุน บริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข	กองสุขศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานในกำกับของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพสามารถดำเนินการร่วมกับกองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชนในการผลิตสื่อสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการสื่อสาร รวมทั้งติดตามการดำเนินงานเรื่องสิทธิของมารดาช่วงก่อนและหลังการคลอดบุตรกรณีการบริโภคโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) ในพื้นที่ลวบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมงานอนามัยแม่และเด็ก	พัฒนาทักษะให้คำปรึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมก่อนการตั้งครรภ์ รวมถึงความสำคัญ การกินวิตามินโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ลำดับ ที่	หน่วยงานของรัฐที่ เกี่ยวข้อง	ความเห็นและข้อเสนอแนะ	สรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ/ความเห็นในภาพรวม
๔.	กรมวิทยาศาสตร์การ แพทย์ กระทรวงสาธารณสุข	<p>๑. การบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรื่อง สิทธิของมารดาช่วงก่อนและหลังการคลอดบุตร กรณีการบริโภคโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) เป็นเรื่องที่ดีเนื่องจากหลักฐานทางวิชาการต่างๆและองค์การอนามัยโลกมีข้อมูลสนับสนุนว่ามารดาช่วงก่อนและหลังการคลอดบุตรควรได้รับปริมาณบริโภคโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) ที่เพียงพอเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ ในกรณีการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ดีที่จะดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันไม่ทำงานซ้ำซ้อน และประสบความสำเร็จได้โดยง่าย</p> <p>๒. นอกจากประสิทธิภาพการออกฤทธิ์ของยาแล้ว คุณภาพของยาตามมาตรฐานสากลก็มีความสำคัญ ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคได้รับยาที่มีคุณภาพมาตรฐานสากลและความปลอดภัย โดยสำนักยาและวัตถุเสพติด ภายใต้การกำกับดูแลของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้ดำเนินการสำรวจคุณภาพโดยการตรวจวิเคราะห์ยามีดโฟลิก เอซิด (วิตามิน B 9) ขนาด ๕ มิลลิกรัม ตามข้อกำหนดมาตรฐานของตำรับยาสากล</p> <p>๓. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์สามารถให้ความร่วมมือในสำนักงานที่เกี่ยวข้องได้ตามภารกิจของกรมฯ</p>	ศูนย์ปฏิบัติการตรวจคัดกรองสุขภาพทารกแรกเกิดแห่งชาติ สถาบันชีววิทยาศาสตร์ทางการแพทย์ ให้บริการตรวจคัดกรองทารกแรกเกิดครอบคลุมทั่วประเทศและการรายงานผลการตรวจคัดกรองทารกแรกเกิด เพื่อให้ได้รับการรักษาทันเวลา

ลำดับ ที่	หน่วยงานของรัฐที่ เกี่ยวข้อง	ความเห็นและข้อเสนอแนะ	สรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ/ความเห็นในภาพรวม
๕.	กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข	-	ศูนย์ติดตามการคัดกรองและการรักษาภาวะพร่องโฟรยด์ฮอร์โมนแต่กำเนิดและมีการพัฒนาเรื่องการจัดดำเนินการจดทะเบียนพิการแต่กำเนิดระดับประเทศ (Birth Defects Registry)
๖.	สำนักงาน ปลัดกระทรวง สาธารณสุข	๑. การบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เรื่องสิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตร กรณีการบริโภคโฟลิกเอซิด (วิตามิน B9) ยังขาดการเชื่อมโยงบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ๒. ควรเร่งจัดสื่อสารประชาสัมพันธ์แนวทางการปฏิบัติงานตามข้อเสนอของผู้ตรวจการแผ่นดินทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตลอดจนภาคีเครือข่าย พร้อมทั้งกำหนดกลไกเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหาอุปสรรคและการกำกับ ติดตามประเมินผลที่เป็นรูปธรรมชัดเจน	๑. แหล่งเก็บข้อมูลความพิการแต่กำเนิด (ICD 10) จากฐานข้อมูล ๔๓ แห่ง ที่เก็บรวบรวมจากโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในพื้นที่ ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นระบบเฝ้าระวังความพิการแต่กำเนิดระดับประเทศ (Birth Defects Surveillance System) ๒. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับกรมอนามัย พัฒนา Template ตัวชี้วัดเฝ้าระวังสถานการณ์ภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์ หญิงวัยเจริญพันธุ์ เด็กปฐมวัย รวมถึงตัวชี้วัดติดตามการได้รับยาน้ำและยาน้ำเม็ดเสริมธาตุเหล็กในเด็กวัยเรียน เพื่อใช้ในการกำกับติดตามสถานการณ์ในระบบคลังสุขภาพ Health Data Center
๗.	สถาบันวิจัย สาธารณสุข	-	สนับสนุนจัดสรรหรือหาแหล่งเงินทุนเพื่อการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับวิตามินโฟลิก เอซิด (B9) หรือโฟเลต สำหรับพัฒนาโยบายและแผนการดำเนินงานการป้องกันความพิการแต่กำเนิดระดับประเทศต่อไป
๘.	องค์การเภสัชกรรม	๑. องค์การเภสัชกรรมผลิตวิตามินโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) ที่ครอบคลุมการใช้สำหรับหญิงวัยเจริญพันธุ์ในประเทศไทย ที่วางแผนจะมีบุตร และมารดาช่วงก่อนและหลังคลอดบุตร มีจำนวน ๕ รายการ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ferofolic (Iron 60 mg / Folic acid 2.8mg)</li> <li>• Folic F GPO (Folic acid 0.4 mg)</li> </ul>	วิจัยพัฒนาและผลิตวิตามินโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) เพื่อสนองนโยบายการป้องกันความพิการแต่กำเนิด และการเข้าถึงวิตามินโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) สำหรับหญิงวัยเจริญพันธุ์ ที่วางแผนจะมีบุตรรวมถึงมารดาช่วงก่อนและหลังคลอดบุตร

ลำดับ ที่	หน่วยงานของรัฐที่ เกี่ยวข้อง	ความเห็นและข้อเสนอแนะ	สรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ/ความเห็นในภาพรวม
		<ul style="list-style-type: none"> <li>• Triferdine (Iodine 0.15mg / Folic acid 0.4 mg / Iron 60.81mg)</li> <li>• Iolic (Iodine 0.15 mg / Folic acid 0.4 mg)</li> <li>• Folic acid tablet (Folic acid 5 mg)</li> </ul> <p>เพื่อสนองตอบนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขในการให้วิตามินโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) สำหรับหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่วางแผนจะมีบุตร รวมถึงมารดาช่วงก่อนและหลังคลอดบุตร</p> <p>๒. องค์การเภสัชกรรมมีความยินดีสนับสนุนนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขในการป้องกันความพิการแต่กำเนิดและมีความเห็นว่า หากมีการผลักดันรายการยาดังกล่าวเข้าสู่ตลาดสิทธิประโยชน์ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจะเพิ่มโอกาสการเข้าถึงยาในกลุ่มเป้าหมาย</p>	
๘.	สำนักงานกองทุนส่งเสริมการสร้างสรรค์สุขภาพ	-	ผลักดัน สนับสนุน ขับเคลื่อนการสร้างเสริมสุขภาพภายใต้แผนสุขภาพเด็กเยาวชนและครอบครัว และแผนสนับสนุนการสร้างเสริมระบบบริการสุขภาพ และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงการสร้างเสริมสุขภาพต่างๆ
๑๐.	กระทรวงศึกษาธิการ	-	จัดทำกรอบหลักสูตรศึกษา และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการเรียนรู้ด้านสุขศึกษาแก่เยาวชนทุกระดับและมีความเหมาะสมตามวัยของเยาวชนโดยมุ่งเน้นให้เด็กเยาวชนหญิงมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประโยชน์ของวิตามินโฟลิก เอซิด (วิตามินB9)
๑๑.	กระทรวงมหาดไทย	เห็นด้วยในการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หญิงวัยเจริญพันธุ์หรือหญิงตั้งครรภ์ได้รับรู้และเข้าถึงสิทธิการบริการ	จัดระบบการบริหารการปกครองส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การปกครองท้องที่ การปกครองท้องถิ่น โดยมีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำกับ ดูแล การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน

ลำดับ ที่	หน่วยงานของรัฐที่ เกี่ยวข้อง	ความเห็นและข้อเสนอแนะ	สรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ/ความเห็นในภาพรวม
		สาธารณสุขในการบริโภคโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง เพื่อป้องกันปัญหาความพิการในเด็กทารกแรกเกิด ซึ่งเป็นไปตามสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่รัฐต้องจัดให้บริการด้านสาธารณสุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐	เกี่ยวกับประโยชน์วิตามินโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) ในการป้องกันความพิการแต่กำเนิดทั่วประเทศอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง
๑๒.	กระทรวงการพัฒนา สังคมและความ มั่นคงของมนุษย์	-	ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิแก่เด็กและเยาวชน การจัดบริการสวัสดิการ ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ถึงประโยชน์วิตามินโฟลิก เอซิด (วิตามินB9) ในการป้องกันความพิการแต่กำเนิดภายใต้ภารกิจส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวคุ้มครองพิทักษ์สิทธิสตรี
๑๓.	กระทรวงแรงงาน	ในประเด็นเสนอให้หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ องค์การเภสัชกรรม และสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร บูรณาการความร่วมมือในการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้หญิงวัยเจริญพันธุ์และมารดาในช่วงก่อนและหลังการคลอดบุตรทราบถึงประโยชน์ของการรับประทานบริโภคโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) เพื่อลดความพิการแต่กำเนิดของเด็กทารกแรกเกิด และมีความเห็นเพิ่มเติมว่า กระทรวงแรงงานมีภารกิจในการกำกับ ดูแล และส่งเสริมให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งสภาพการจ้าง สภาพการทำงาน และสวัสดิการแรงงาน สำหรับการมีส่วนร่วมสนับสนุน	ปรับปรุงชุดบริการสุขภาพในสถานประกอบการ ภายใต้สิทธิประกันสังคมให้มีรายการบริการยาเม็ดเสริมธาตุเหล็กเพื่อป้องกันภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กในกลุ่มหญิงวัยเจริญพันธุ์ โดยแบ่งเป็นกลุ่มเด็กโตและวัยรุ่น อายุ ๖ - ๒๔ ปี โดยวัยรุ่นหญิงที่เริ่มมีประจำเดือน (วัยเจริญพันธุ์) จะได้รับธาตุเหล็ก ๖๐ มิลลิกรัม โฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) ๒.๘ มิลลิกรัมต่อสัปดาห์ และกลุ่มผู้ใหญ่ อายุ ๒๕ - ๔๙ ปี โดยหญิงวัยเจริญพันธุ์จะได้รับธาตุเหล็ก ๖๐ มิลลิกรัม โฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) ๒.๘ มิลลิกรัมต่อสัปดาห์ เช่นเดียวกันกับการบริการงานด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคตามชุดสิทธิประโยชน์ของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ



ลำดับ ที่	หน่วยงานของรัฐที่ เกี่ยวข้อง	ความเห็นและข้อเสนอแนะ	สรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ/ความเห็นในภาพรวม
		<p>ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับหญิงวัยเจริญพันธุ์ กับ ประโยชน์ของโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) ความรู้เกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ผ่านช่องทางต่างๆ ในสถานประกอบการ กระทรวงแรงงานอินดีและพร้อมสำหรับการบูรณาการการทำงานร่วมกันในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้หญิงวัยเจริญพันธุ์และมารดาในช่วงก่อนและหลังการคลอดบุตรทราบถึงประโยชน์ของการรับประทานวิตามินโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) เพื่อลดความพิการแต่กำเนิดของเด็กทารกแรกเกิด</p>	
๑๔.	สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร	<p>สำนักอนามัย กรุงเทพมหานครมีการดำเนินงานร่วมกับ กระทรวงสาธารณสุขในโครงการสาไทยแก้มแดง โดยศูนย์บริการสาธารณสุข ๗มีการรณรงค์ และ ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้หญิงวัยเจริญพันธุ์รับประทาน วิตามินเสริมธาตุเหล็ก และโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) เพื่อลดความเสี่ยงเด็กพิการแต่กำเนิด และลดปัญหา ภาวะโลหิตจางในหญิงวัยเจริญพันธุ์ โดยจะเน้นในส่วน ของการประชาสัมพันธ์ประโยชน์ของวิตามินธาตุเหล็ก และโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) เนื่องจากการเข้าถึง กลุ่มเป้าหมายค่อนข้างยาก กิจกรรมบริการสร้างเสริม สุขภาพและป้องกันโรค (ชุดสิทธิประโยชน์) ไม่ ครอบคลุมกลุ่มหญิงวัยเจริญพันธุ์ การดำเนินงานจึง ขาดความต่อเนื่องและในการขับเคลื่อนเรื่องของสิทธิ ของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังคลอดบุตรนี้ การบริโภคโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) เห็นควรมีการ บูรณาการร่วมกับหลายภาคส่วนในการขับเคลื่อน</p>	<p>มีการบริการสาธารณสุขแก่หญิงวัยเจริญพันธุ์และหญิงตั้งครรภ์ทุกรายที่มาฝากครรภ์ ให้ได้รับวิตามินโฟลิก เอซิด (วิตามิน B9) ในศูนย์บริการสาธารณสุขทุกแห่ง</p>

ลำดับ ที่	หน่วยงานของรัฐที่ เกี่ยวข้อง	ความเห็นและข้อเสนอแนะ	สรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ/ความเห็นในภาพรวม
		<p>การดำเนินงาน เนื่องจากการประชาสัมพันธ์และการขับเคลื่อนให้ทุกพื้นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันจำเป็นต้องบูรณาการความร่วมมือ โดยควรจัดให้มีแผนการดำเนินงานและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>๑) ผลักดันนโยบายดังกล่าว จัดให้อยู่ในสิทธิประโยชน์ให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงได้</li> <li>๒) ผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ มีการประชาสัมพันธ์หรือแถลงข่าวให้ประชาชนทราบ และเน้นการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจากทุกภาคส่วนและหลากหลายวิธี เช่น การใช้สื่อโซเชียลมีเดียและออฟไลน์ที่ได้รับความนิยมในการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงได้ง่าย</li> <li>๓) มีการจัดทำคู่มือสำหรับการดำเนินงานและปฏิบัติงานให้บุคลากรทางการแพทย์ ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความรู้และปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน</li> <li>๔) สนับสนุนการจ่ายโพลี เอชิต (วิตามิน B9) ขนาด ๐.๔ มิลลิกรัม ตามสิทธิประโยชน์ให้กลุ่มเป้าหมายสามารถรับได้ที่หน่วยบริการใกล้บ้าน หรือฟรีทุกที่ทุกสิทธิ</li> <li>๕) มีการจัดเก็บข้อมูลสุขภาพให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์และบูรณาการข้อมูลร่วมกันให้สามารถกำหนดทิศทางการดำเนินงานของประเทศได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น</li> </ol>	



กรมอนามัย  
DEPARTMENT OF HEALTH



สัปดาห์  
แม่และเด็ก





# ใครคือ “สาวไทยแค้นแดง”

องค์การอนามัยโลก (WHO) ให้คำนิยาม  
ของหญิงวัยเจริญพันธุ์ คือ  
ผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 15-49 ปี

**สาวไทยแค้นแดง คือ**  
**หญิงวัยเจริญพันธุ์ที่เลือดไม่จาง**  
**= ไม่มีภาวะโลหิตจาง**

โดยดูจากผลการตรวจเลือด

ค่าปกติคือ ค่าฮีโมโกลบิน (Hb)  $\geq 12$  กรัมต่อเดซิลิตร หรือ  
ค่าฮีมาโตคริต (Hct)  $\geq 36\%$



# สถานการณ์ภาวะโลหิตจาง ในหญิงวัยเจริญพันธุ์ในประเทศไทย



“สาวไทยประมาณ 1 ใน 6 คน  
แถมไม่แดง (มีภาวะโลหิตจางหรือซีด)”

การสำรวจภาวะโลหิตจางในสาวไทย น.ศ. 2563  
พบภาวะโลหิตจาง ร้อยละ 16\*



อ้างอิง : การสำรวจสุขภาพประชาชนไทย โดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 6  
น.ศ. 2562-2563 (NHES6)

\*คำนวณจากผลการสำรวจภาวะโลหิตจางในหญิงอายุ 15-44 ปี



สาวไทยแถมแดง 3

# แก้มไม่แดง ไม่มีแรงเดิน จริงหรือ?

สาว ๆ มีอาการแบบนี้อยู่นานแล้วล่ะคะ ลองมาเช็คกันเลย



หงุดหงิดง่าย  
นอนไม่หลับ



เวียนศีรษะ  
ปวดหัวบ่อย



อ่อนเพลียง่าย  
เมื่อยล้า

เหนื่อยง่าย  
เป็นลมง่าย



ประสิทธิภาพ  
การทำงานลดลง  
ความคิดไม่แจ่มใส

เปลือกตา  
ด้านในซีด



เล็บงอขึ้นเป็นแอ่ง  
คล้ายช้อน

เสียงตั้งครรภ์ไม่มีคุณภาพ  
(ทารกน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์,  
ทารกพิการแต่กำเนิด)



อยากเป็นสาวไทยแก้มแดง  
ต้องกินอะไร?





# สารอาหาร **สังกะสี** ลดเสี่ยงโรค

## ธาตุเหล็ก



เป็นองค์ประกอบสำคัญของฮีโมโกลบิน ซึ่งเป็นสารสีแดงในเม็ดเลือดแดง ทำหน้าที่นำออกซิเจนไปเลี้ยงส่วนต่างๆ ของร่างกาย

## โฟเลต



ช่วยร่างกายผลิตเซลล์เม็ดเลือดแดง การได้รับโฟเลตอย่างเพียงพอ ยังช่วยลดความเสี่ยงของทารกพิการแต่กำเนิดด้วย



# ธาตุเหล็ก สำคัญอย่างไร

**ธาตุเหล็ก** เป็นแร่ธาตุสำคัญในการนำออกซิเจนไปเลี้ยงเซลล์ทั่วทั้งร่างกาย ถ้าหญิงวัยเจริญพันธุ์ มีเลือดจางจากการขาดธาตุเหล็ก จะทำให้การเรียนรู้หรือประสิทธิภาพการทำงานลดลง และมีผลกระทบต่อการตั้งครรภ์ในอนาคต โดยภาวะเลือดจางอย่างรุนแรงจะเพิ่มอัตราการตายของมารดา และทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย และคลอดก่อนกำหนด

พบมากใน

เลือด



ตับ



เนื้อสัตว์



เครื่องในสัตว์





# โฟเลต สำคัญอย่างไร



โฟเลต หรือ วิตามินบี 9 มีส่วนช่วยลดความเสี่ยงของภาวะโลหิตจางและทารกในครรภ์พิการแต่กำเนิด โดยเฉพาะความพิการของสมองและไขสันหลัง เช่น ภาวะหลอดประสาทไม่ปิด เนื่องจากในช่วง 1 เดือนแรกของการตั้งครรภ์เป็นช่วงสำคัญของการพัฒนาสมองและระบบประสาทของทารก ดังนั้น หากหญิงวัยเจริญพันธุ์วางแผนจะมีบุตรควรเตรียมพร้อมโดยการกินธาตุเหล็กและโฟเลตให้เพียงพอก่อนตั้งครรภ์อย่างน้อย 12 สัปดาห์

พบมากใน

ผัก



ผลไม้



ข้าวกล้อง



ธัญพืช



# เมนูสุขภาพ ชูชู อุดมด้วยธาตุเหล็ก

ต้มเลือดหมู



ดับหวาน



ผัดกะเพราตับ



ก๋วยจั๊บน้ำใส



สเต็กหมู สลัดผัก



ตับผัดขิง



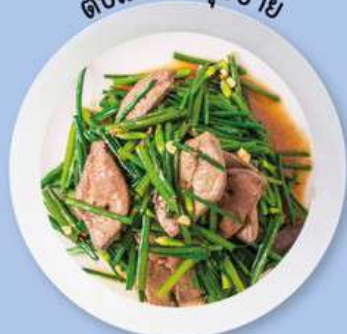
แกงเขียวหวานไก่ใส่เลือด



ตับทอดกระเทียมพริกไทย



ตับผัดดอกกุยช่าย



## กินคู่กับ... ช่วยเพิ่มการดูดซึม

- ✔ **วิตามินซี** โดยการกินร่วมกับผลไม้รสเปรี้ยว
- ✔ **โปรตีน** จากเนื้อสัตว์อื่นในมื้ออาหาร
- ✔ **คาร์โบไฮเดรต** น้ำตาลในนม เช่น น้ำตาลแลคโตส  
ช่วยดูดซึมธาตุเหล็กได้ดีกว่าคาร์โบไฮเดรตอื่นๆ
- ✔ **ไขมัน** ช่วยดูดซึมธาตุเหล็กในรูปเฟอร์รัสซัลเฟต

## กินคู่กับ... ขัดขวางการดูดซึม

- ❗ **แทนนิน** ในน้ำชา กาแฟ
- ❗ **โพลีฟีนอล** ในผักใบเขียวเข้ม ชมันชั้น
- ❗ **ไฟเตต** ในผักธัญพืช เช่น กระถิน ใบขี้เหล็ก  
ข้าวไม่ขัดสี ถั่วเมล็ดแห้ง
- ❗ **แคลเซียม** ในนมและผลิตภัณฑ์นม



# 4. ตัวท็อปโพเลตสูง แหล่งอาหารสูง

ปริมาณโพเลต (ไมโครกรัม :  $\mu\text{g}$ ) ต่ออาหาร 100 กรัม

## ผัก



ผักโขม 160  $\mu\text{g}$



แขนงกะหล่ำ 97  $\mu\text{g}$



ผักกาดทางหงษ์ 94  $\mu\text{g}$



คะน้า 80  $\mu\text{g}$

ผักอื่นๆ เช่น บลอคโคลี ดอกกุยช่าย ดอกกะหล่ำ ผักกาดหอม แดงกวา หน่อไม้ฝรั่ง

## ผลไม้



สับปะรด 300  $\mu\text{g}$



ส้ม 292  $\mu\text{g}$



มะละกอ 256  $\mu\text{g}$



ฝรั่ง 115  $\mu\text{g}$

ผลไม้อื่นๆ เช่น ทลั่วย มะม่วง สตรอเบอร์รี่

## ข้าวและธัญพืช



ข้าวกล้อง 263  $\mu\text{g}$



ข้าวเหนียว 169  $\mu\text{g}$



ข้าวหอมมะลิ 158  $\mu\text{g}$



ถั่วแดง 144  $\mu\text{g}$

## เนื้อสัตว์



เนื้อหมูสันใน 156  $\mu\text{g}$



ปลาดุก 96  $\mu\text{g}$



เนื้อวัวสะโพก 64  $\mu\text{g}$



เนื้ออกไก่ 61  $\mu\text{g}$

ที่มา : ระบบสืบค้นคุณค่าทางโภชนาการ สำนักโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

\* เน้นกินผักผลไม้สด  
เนื่องจากโพเลตสามารถถูกทำลายด้วยความร้อน



# สุขภาพดีได้ง่ายๆ แค่กินตาม..ธงโภชนาการ

ผู้หญิงวัยทำงาน อายุ 25-60 ปี ควรได้รับพลังงานประมาณ 1,600 กิโลแคลอรีต่อวัน



## จัดธงลงจาน





# แก้มแดง ใสไม่ขีด

เสริมด้วย ธาตุเหล็กและกรดโฟลิก  
ในรูปแบบผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร (Supplement)

## ธาตุเหล็ก



ปริมาณ 60 มิลลิกรัมต่อสัปดาห์

เฟอร์รัสฟูมาเรต (Ferrous Fumarate)

ขนาด 200 มิลลิกรัม

กินสัปดาห์ละ 1 เม็ด

หาซื้อได้ตามร้านขายยาทั่วไป  
รับบริการตามชุดสิทธิประโยชน์

## กรดโฟลิก



ปริมาณ 2,800 ไมโครกรัมต่อสัปดาห์

โฟลิกเอซิด (Folic acid) ขนาด 2,800 ไมโครกรัม

กินสัปดาห์ละ 1 เม็ด

โฟลิกเอซิด (Folic acid) ขนาด 400 ไมโครกรัม

กินวันละ 1 เม็ด

หาซื้อได้ตามร้านขายยาทั่วไป  
รับบริการตามชุดสิทธิประโยชน์



# หญิงวัยเจริญพันธุ์

มีสิทธิ

“รับบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค”

จากระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ



ยาเม็ดเสริมธาตุเหล็ก 60 มิลลิกรัมและกรดโฟลิก 2,800 ไมโครกรัม  
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง



รพ.สต.



ศูนย์บริการสาธารณสุข



คลินิกชุมชนอบอุ่น



ศูนย์สุขภาพชุมชนเมือง



สถานพยาบาล



ร้านขายยา

ที่ขึ้นทะเบียนกับ สปสช. ทั่วประเทศ



รายชื่อหน่วยบริการในระบบหลักประกัน  
สุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)

[www.nhso.go.th/page/hospital](http://www.nhso.go.th/page/hospital)

# คู่รัก ที่วางแผนครอบครัว

ควรได้รับบริการเหล่านี้

1

การได้รับข้อมูล ความรู้ คำแนะนำ

- การวางแผนครอบครัว
- เมตในชีวิตรคู่

2

การตรวจร่างกายทั่วไป

- น้ำหนัก ส่วนสูง ค่าดัชนีมวลกาย
- ความดันโลหิต
- ระบบทางเดินหายใจ
- ระบบหัวใจ

3

การได้รับวัคซีน

- วัคซีนหัดเยอรมัน
- วัคซีนไวรัสตับอักเสบบี
- วัคซีนบาดทะยัก





## การตรวจห้องปฏิบัติการ

- ตรวจหาน้ำตาลในเลือดและปัสสาวะ เมื่อคัดกรองโรคเบาหวาน ซึ่งเป็นโรคที่มีผลต่อการตั้งครรภ์
- เอ็กซเรย์ปอดทำให้ทราบถึงโรคปอดที่สามารถติดต่อถึงกันได้
- ตรวจโรคเนื้อให้ทราบถึง
  - กลุ่มเลือด (หมู่เลือด)
  - ความเข้มข้นของเม็ดเลือด
 เมื่อคัดกรองภาวะโลหิตจางและธาลัสซีเมีย
  - โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น โรคซิฟิลิส (VDRL) และเอดส์ (HIV)
  - โรคไวรัสตับอักเสบบี
 เพราะเป็นโรคที่อาจไม่มีอาการแสดง แต่สามารถติดต่อถึงกันและติดต่อไปยังลูกในครรภ์ได้





ศึกษาข้อมูล องค์กรความรู้  
เกี่ยวกับการส่งเสริม  
ควบคุม ป้องกันภาวะโลหิตจาง  
จากการขาดธาตุเหล็ก

เพิ่มเติมได้ที่



เว็บไซต์ "สำนักโภชนาการ"  
[www.nutrition2.anamai.moph.go.th](http://www.nutrition2.anamai.moph.go.th)



Facebook "สำนักโภชนาการ"  
[www.facebook.com/bureau.nutrition](http://www.facebook.com/bureau.nutrition)



Facebook "สาวไทยแก้มแดง"  
[www.facebook.com/redcheeksproject](http://www.facebook.com/redcheeksproject)



กรมอนามัย  
DEPARTMENT OF HEALTH

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

สำนักโภชนาการ กรมอนามัย

โทร 02-590-4335

<http://nutrition2.anamai.moph.go.th>